

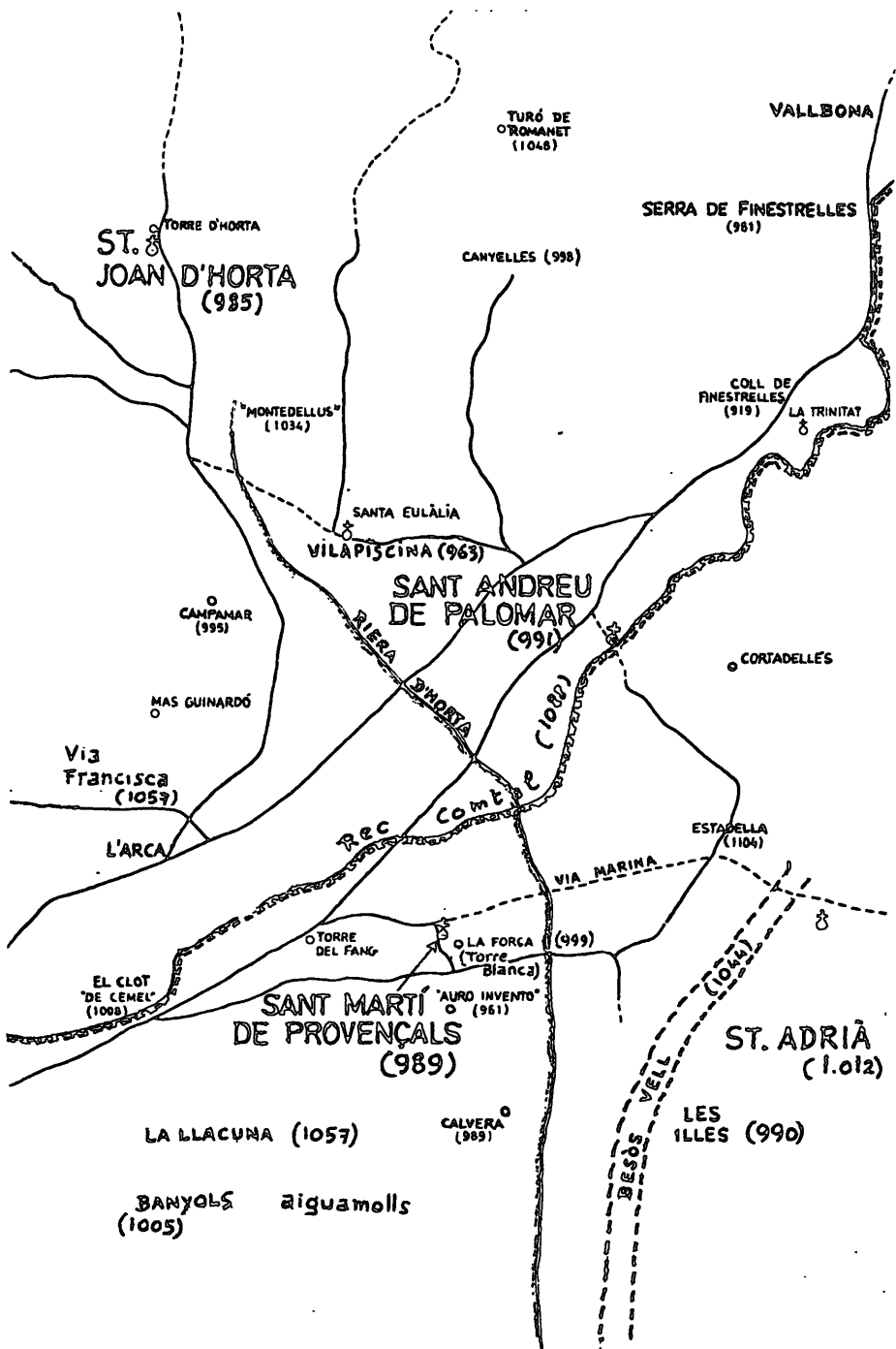
UNA PART DEL RODAL DE PONENT DEL PLA DE BARCELONA

(Segons el mapa EL PLA DE BARCELONA A L'EDAT MITJANA (Fins a 1200), obra de Josep MORAN I OCERINJAUREGUI. L'original, executat per comanda del Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona, i dibuixat per Pere POLL I BARBARÀ, es troba dipositat en aquesta institució. Les dates entre parèntesi corresponen a les més antigues documentades. Els trets continus indiquen els principals camins (amb trets llisos, continus: el traçat aproximat).

Fora del fragment que copiem es troben els topònims: *La Celada* (a. 993), al pas de la *Via «Francisca»* (a. 993), al límit de ponent; i a ponent també, però més a tramuntana, *Sta. Maria del Coll* (a. 890) o de *Font-Rúbea*. *El Cogoll* (a. 993) també situat a ponent d'*El Clot de Sa Mel* (o *De Cemel*), potser es trobava en el lloc d'*El Guinardó* actual, —marcat *Mas Guinardó* en el mapa.

Sens dubte per raons de claredat i de manca d'espai, no han estat inclosos en aquesta part del mapa una sèrie de topònims que corresponien a aquest rodal. En citarem alguns: *El Molí d'Altafulla* (a. 1104; a *La Verneda*); el *Mont Aguilar* (a. 919) dit també *Puig «Magen»* (al Turó d'En Rovira), *L'Arenal* de Sant Andreu, *Els Arenys* (a. 1182), *Els Arcs Vells* o *Torts* (a. 990, 1017), *Campbó* (a. 1075), *Campmal* (a. 989; a *Vilapiscina*), *La Buadella* (a. 987), *El Torrent Degollat* («Decollatum», a. 987), *Les Corts* de St. Andreu (s. XII), *Fornells* (a. 1051, prop del camí de *Canyelles*), *El Mas de Lligalbé* (a. 1147), *El Coll de «Miries»* (a. 1132), *Moronta* (a. 1091; al *Clot* i *La Celada*), *L'Olmatell* (a. 1013), *Les Palmes* (a. 985; a l'emplaçament modern del manicomi), *Parets Delgades* (a. 996; a St. Martí de Provençals), *Les Parets «de Vinece»* (o «de Lunece»; a *Vilapiscina jussana*; a. 962), *El Perelló* (a. 1015; a St. Adrià), *El Pont* (a. 1046), *Les Planelles* (a. 1044; a *Vilapiscina*), *El Pontonal* o *Pontonar* (a. 1041), *La Sagrera* (a. 1084), *La Sala* (a. 1046; prop de *Silvià*, al *Coll*), *Silvià* (a. 965; a la Vall d'Horta, fins al *Coll*), *Les Sitges* (a. 992), *Sorribes* (a *Vilapiscina* de Dalt), *Tona* o *Sa Tona*, i *Sa Tona Vella* (a. 1033; sobre *Vilapiscina*), *Tapioles* (a. 1029; a *Les Roquetes*), *El Villarenc* (a. 1030; a St. M. de Provençals), *La Ventosa* (a. 1032).

Projectant novament les indicacions de Josep Moran sobre el mapa contemporani nostre, hom s'adona de la multiplicitat dels canvis soferts per la toponímia.

«*Montedellus*» (o *Montedell* o *Montedells*) és ara el *Turó de la Peira* (i sembla ja documentat al segle X); de la mateixa època també el *Turó* o *Puig Romanet* (a. 985) que correspon al modern *Turó Blau*. Com indica el mapa, *Vallbona* o *La Quadra de Vallbona* correspon a *La Torre del Baró*. El *Coll de Finestrelles* és ara *El Coll de la Trinitat*. *Les Illes* del Besòs devien correspondre quasi a un petit delta del riu; la línia de la costa essent molt més septentrional que ara. *El Rec Comtal*, ja se sap, no tingué un itinerari únic; el seu curs en fou rectificat probablement més d'una vegada: les escriptures del s. XII ja parlen d'un «rec nou» i del «rec vell». El nom primitiu d'El Clot actual potser era *El Clot de Sa Mel* (antropònim), puix que el nom de persona *Na Mel* consta com el d'una propietària de Sant Andreu en 992.

La indicació de les dates més antigament documentades sempre és problemàtica. Remarquem els casos de dues parròquies: *Sant Andreu* ja es troba citat l'any 965 en els «*Libri Antiquitatum*» (sense que sigui esmentat expressament l'edifici de l'església); *Sant Adrià* és esmentat com a terme ja l'any 995. (Notes històriques de Mn. J. Mas).

EL TERRITORI DE LA CIUTAT DE BARCELONA

El territori de la ciutat de Barcelona comprenia, segons el «Llibre Vert» de l'Arxiu Municipal de la Ciutat:

«los termens (...) que se estenen aytant com es de Muncat (Montgat) e del Coyl de Finestreyles (La Trinitat — Montcada) e del Coyl Cerola (Collcerola) e del Coyl de la Gabarra e de la vila de Mullí de Reg (Molins de Rei) e de Castell de Fels tro a XII legues dins la mar.»

Aquests límits corresponen a una realitat geogràfica que fou interpretada correctament per certes èpoques històriques.

CONGRÉS D'HISTÒRIA DEL PLA DE BARCELONA

L'Institut Municipal d'Història de Barcelona convoca el Primer Congrés d'Història del Pla de Barcelona que se celebrarà els vinents dies 12 i 13 de novembre del 1982. La tercera ponència, corresponent a la tarda del divendres estudiarà la temàtica de la Toponímia antiga i moderna del Pla. Serà seguida de les comunicacions sobre el mateix tema.